REKOMENDACIJOS

KOMISIJOS REKOMENDACIJA

2011 m. liepos 11 d.

dėl mokslinių tyrimų bendro programavimo iniciatyvos „Ilgesnis gyvenimas, geresnis gyvenimas. Demografinių pokyčių privalumai ir su jais susijusios problemos“

(2011/413/ES)

EUROPOS KOMISIJA,

atsižvelgdama į Sutartį dėl Europos Sąjungos veikimo, ypač į jos 181 straipsnį,

kadangi:

(1) numatoma, kad vyresnių nei 65 metų europiečių padaugės net 42 % – nuo 87 mln. 2010 m. iki 124 mln. 2030 m. ([1]) Ilgėjanti vidutinė tikėtina gyvenimo trukmė – didelis pastarojo meto laimėjimas. Tačiau kartu kyla pavojus, kad bus užkrauta papildoma našta ekonomikai, visuomenei ir viešųjų finansų tvarumui;

(2) dėl visuomenės senėjimo didės poreikis, kad valstybė užtikrintų su visuomenės senėjimu susijusias išmokas ir paslaugas. Todėl numatoma, kad senėjimo poveikis biudžetui bus didelis beveik visose valstybėse narėse. Apskritai remiantis dabartine politika numatoma, kad su amžiumi susijusios viešosios išlaidos iki 2060 m. Europos Sąjungoje vidutiniškai didės apie 4¾ procentinio punkto, ypač pensijų, sveikatos priežiūros ir ilgalaikės priežiūros išlaidos (padėtį priežiūros sektoriuje papildomai komplikuoja tai, kad darbo jėgos mažėja ir dažnai nepakanka) ([2]);

(3) nuo 2010 iki 2060 m. darbinio amžiaus gyventojų sumažės apie 50 mln. ir atitinkamai padaugės priklausomų žmonių (didžiąja dalimi tai gali įvykti jau iki 2030 m.), todėl BVP augimas gali pradėti mažėti, nebent padėtį būtų galima pakeisti didinant visų darbo jėgos segmentų dalyvavimą bei užimtumą, taip pat produktyvumo augimą ([3]);

(4) atsižvelgiant į tai, kad gyventojų mažėja, o visuomenė senėja, būtų daug naudos, jei būtų užtikrinta, kad vyresnio amžiaus žmonės gyventų ilgiau aktyviai ir sveikai; tuo tikslu juos reikia geriau integruoti į ekonomiką ir visuomenę ir padėti jiems ilgiau likti savarankiškiems – taip būtų padidinta vyresnio amžiaus žmonių ir jų globėjų gyvenimo kokybė ir socialinės apsaugos sistemų (pensijų, sveikatos priežiūros ir ilgalaikės priežiūros sistemų) tvarumas ir užtikrinta nauja reikšminga rinkos galimybė imtis darniam senėjimui skirtų inovacinių sprendimų;

(5) strategijoje „Europa 2020“ demografinis senėjimas įvardytas ir kaip pažangaus, tvaraus ir integracinio augimo problema, ir kaip galimybė, o strategijoje nurodytose pavyzdinėse iniciatyvose „Europos skaitmeninė darbotvarkė“ ([4]), „Inovacijų Sąjunga“ ([5]), „Naujų įgūdžių ir darbo vietų kūrimo darbotvarkė“ ir „Europos kovos su skurdu planas“ ši tema yra vienas iš prioritetų. Pagal Europos užimtumo strategijos lankstumo ir užimtumo garantijų politiką pripažįstamas poreikis užtikrinti visapusišką požiūrį į žmogiškųjų išteklių politiką ir poreikis užtikrinti požiūrį į darbą visą gyvenimą, siekiant skatinti dalyvavimą darbo rinkoje ir šalinti esamas kliūtis;

(6) 2010 m. rugsėjo 6 d. Komisija pasiūlė 2012 m. paskelbti Europos aktyvaus senėjimo metais, siekiant paremti valstybių narių pastangas padėti vyresnio amžiaus žmonės išlikti darbo rinkoje ir dalytis savo patirtimi, toliau vaidinti aktyvų vaidmenį visuomenėje ir gyventi kuo sveikiau, savarankiškiau ir geriau ([6]);

(7) siekiant paremti faktais grįstą politikos formavimo procesą, būtina kuo skubiau sustiprinti žinių bazę, susijusią su pačiu senėjimo procesu ir su senėjimo poveikiu visuomenei ir ekonomikai;

(8) siekiant spręsti pirmiau minėtą uždavinį ir pasinaudoti galimybėmis, būtini bendri veiksmai, kad būtų palengvintas aukštos kokybės mokslinių tyrimų bendradarbiavimas, kuriuo siekiama pateikti atitinkamiems veiksmams būtinų mokslinių tyrimų duomenų;

([1]) Per ateinančius 50 metų vyresnių nei 65 metų europiečių padaugės beveik dvigubai – nuo 87 mln. 2010 m. iki 153 mln. 2060 m. Eurostatas, gyventojų skaičiaus projekcijos *Europop2010*.

([2]) Ten pat.

([3]) COM(2009) 180 galutinis. Sprendžiant ES visuomenės senėjimo daromo poveikio klausimą (2009 m. pranešimas apie visuomenės senėjimą).

([4]) 9981/1/10, REV 1.

([5]) 14035/10.

([6]) 2010 m. gegužės mėn. Tarybos išvados (18132/10).

(9) 2010 m. gegužės 26 d. posėdyje ([1]) Konkurencijos taryba nurodė ir pagrindė rinkinį galimų bendro programavimo iniciatyvų, įskaitant iniciatyvą „Ilgesnis gyvenimas, geresnis gyvenimas. Demografinių pokyčių privalumai ir su jais susijusios problemos“, kaip sritis, kuriose bendras mokslinių tyrimų programavimas labai padėtų gerinti dabartinės atskiras valstybių narių pastangas. Todėl ji priėmė išvadas, kuriose pripažino šios srities bendro programavimo iniciatyvos būtinybę ir paragino Komisiją prisidėti prie jos rengimo;

(10) valstybės narės atsiuntė oficialius įsipareigojimo raštus ir taip patvirtino dalyvausiančios tokioje bendro įgyvendinimo iniciatyvoje;

(11) demografinių pokyčių ir visuomenės senėjimo bendras programavimas sudarytų sąlygas koordinuoti šios srities mokslinius tyrimus, leistų reikšmingai prisidėti prie siekio sukurti veiksmingą senėjimo Europos mokslinių tyrimų erdvę, taip pat stiprinti Europos kaip lyderės pozicija ir šios srities mokslinių tyrimų konkurencingumą;

(12) norint pasiekti šioje rekomendacijoje nustatytus tikslus, valstybės narės turėtų užtikrinti bendradarbiavimą ir sąveiką su pagrindinėmis susijusiomis iniciatyvomis – bendrąja programa „Kasdienį gyvenimą palengvinanti aplinka“ ([2]) ir Aktyvaus ir sveiko senėjimo inovacijų partneryste, moksliniais tyrimais ir plėtra, remiamais pagal bendrąją programą tokiose srityse kaip IRT, sveikata, socialiniai moksliai, taip pat su kitomis mokslinių tyrimų iniciatyvomis – SHARE ERIC ([3]) ir ERA-AGE II ([4]);

(13) kad Komisija galėtų atsiskaityti Europos Parlamentui ir Tarybai, valstybės narės Komisijai turėtų reguliariai teikti pažangos, padarytos įgyvendinant šią bendro programavimo iniciatyvą, ataskaitas,

PRIĖMĖ ŠIĄ REKOMENDACIJĄ:

1. Valstybės narės raginamos parengti ir išlaikyti bendrą viziją, kaip bendradarbiavimas mokslinių tyrimų srityje ir šios srities koordinavimas Sąjungos lygmeniu gali padėti spręsti demografinės kaitos uždavinį ir pasinaudoti jos teikiamomis galimybėmis.

2. Valstybės narės skatinamos parengti bendrą strateginių mokslinių tyrimų darbotvarkę, kurioje būtų nustatyti vidutinės trukmės ir ilgalaikiai demografinių pokyčių mokslinių tyrimų poreikiai ir tikslai. Į strateginių mokslinių tyrimų darbotvarkę turėtų būti įtrauktas įgyvendinimo planas, kuriame būtų nustatyti prioritetai bei terminai ir nurodyti konkretūs veiksmai, priemonės ir ištekliai, būtini tai darbotvarkei įgyvendinti.

3. Valstybės narės skatinamos imtis toliau išvardytų veiksmų, kurie būtų strateginių mokslinių tyrimų darbotvarkės ir įgyvendinimo plano dalis:

a) rinkti informaciją apie susijusias nacionalines programas ir mokslinių tyrimų veiklą ir dalytis tokia informacija;

b) aktyvinti bendro prognozavimo veiklą ir technologijų vertinimo gebėjimus;

c) dalytis informacija, ištekliais, geriausia patirtimi, metodika ir gairėmis;

d) nustatyti sritis ar mokslinių tyrimų veiklą, kurias koordinuoti, kurioms skelbti bendrus konkursus ar telkti išteklius būtų naudinga;

e) nustatyti d punkte minėtų sričių bendrų mokslinių tyrimų tvarką;

f) apibrėžiant senėjimo mokslinių tyrimų programų tikslus įvertinti kintančius pagyvenusių žmonių poreikius ir jų oficialių ar neoficialių globėjų poreikius;

g) prireikus dalytis esama mokslinių tyrimų infrastruktūra, kurti naują infrastruktūrą, pavyzdžiui, koordinuojamus duomenų bankus, arba rengti senėjimo procesų tyrinėjimo modelius;

h) skatinti geresnį viešojo ir privačiojo sektorių bendradarbiavimą, taip pat atviras inovacijas skirtingos mokslinių tyrimų veiklos srityse ir verslo sektoriuose, susijusiuose su demografiniais pokyčiais ir visuomenės senėjimu;

i) eksportuoti ir skleisti žinias, inovacijas ir tarpdisciplininę metodiką;

j) kurti demografinių pokyčių ir visuomenės senėjimo mokslinių tyrimų centrų tinklus.

4. Valstybės narės raginamos išlaikyti bendrą veiksmingą demografinių pokyčių ir visuomenės senėjimo mokslinių tyrimų struktūrą, kuri padėtų nustatyti bendras bendradarbiavimo ir koordinavimo sąlygas, taisykles bei procedūras ir stebėti, kaip įgyvendinama strateginių mokslinių tyrimų darbotvarkė.

5. Valstybės narės raginamos kartu įgyvendinti strateginę mokslinių tyrimų darbotvarkę per nacionalines mokslinių tyrimų programas pagal Tarybos bendro programavimo aukšto lygio grupės parengtas bendro programavimo pagrindinių sąlygų gaires.

([1]) 10246/10.
([2]) Co-decision report, press release - http://www.europarl.europa.eu/sides/getDoc.do?language = en&type = IM-PRESS&reference = 20080121IPR19252
([3]) http://www.share-project.org/t3/share/fileadmin/press_information/SHARE_ERIC-EN_upload.pdf
([4]) http://futurage.group.shef.ac.uk/

6. Valstybės narės raginamos bendradarbiaujant su Komisija nagrinėti galimas Komisijos iniciatyvas, kurios padėtų valstybėms narėms rengti ir įgyvendinti strateginių mokslinių tyrimų darbotvarkę, ir bendrąją programą koordinuoti su kitomis šios srities Sąjungos iniciatyvomis, tokiomis kaip Aktyvaus ir sveiko senėjimo Europos inovacijų partnerystė ir bendroji programa „Kasdienį gyvenimą palengvinanti aplinka“.

7. Valstybės narės raginamos reguliariai teikti Komisijai metines pažangos, padarytos įgyvendinant šią bendro programavimo iniciatyvą, ataskaitas.

Priimta Briuselyje 2011 m. liepos 11 d.

Komisijos vardu
Neelie KROES
Pirmininko pavaduotoja